

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA
w WARSZAWIE**

z dnia 2023 r.

**zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura
2000 Bagno Całowanie PLB140011**

Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, 1726, 2185 i 2375) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu nr 11 Regionalnego Dyrektora ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Całowanie PLB140011 (Dz. Urz. Woj. Mazowieckiego poz. 3824 oraz 9968), załącznik nr 5 do zarządzenia otrzymuje brzmienie określone w załączniku do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

*Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Warszawie*

Arkadiusz Siembida

Cele działań ochronnych

Lp.	Gatunek	Parametr stanu ochrony	Cele działań ochronnych
1	A122 derkacz <i>Crex crex</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 15 odżywiających się samców (stan niezadowolający – U1).
		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych (utrzymanie terenów otwartych łąk i pastwisk i ich ekstensywnego użytkowania, szczególnie w rejonie Kobylej Góry na zachód od wsi Podbiel oraz między Sobieniami-Jeziorami a wsią Pogorzel), na powierzchni 600 ha (stan niezadowolający – U1).
2	A160 kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Liw, Grębków i Mokobody), na powierzchni 600 ha (stan niezadowolający – U1).

UZASADNIENIE

W myśl art. 3 ust. 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. U. UE. L 20/7 z 26 stycznia 2010 r.) oraz § 4 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133, z późn. zm.), założeniem do opracowania projektu planu zadań ochronnych jest ochrona gatunków ptaków, utrzymanie i zagospodarowanie ich naturalnych siedlisk zgodnie z wymogami ekologicznymi oraz przywracanie i tworzenie zniszczonych biotopów.

Obowiązek sporządzenia projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wynika z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, z późn. zm. - zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”). Kierując się wspomnianymi powyżej założeniami, plan zadań ochronnych na okres 10 lat ustanawia w drodze aktu prawa miejscowego (w formie zarządzenia), właściwy terytorialnie regionalny dyrektor ochrony środowiska. W myśl art. 28 ust. 5 ww. ustawy plan zadań ochronnych może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony tych siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

Plan zadań ochronnych ustanowiony został zarządzeniem nr 11 Regionalnego Dyrektora ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 31 marca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Całowanie PLB140011 (Dz. Urz. Woj. Maz. poz. 3824, z późn. zm.).

W związku z zarzutami formalnymi Komisji Europejskiej z dnia 9 czerwca 2021 r., zn. INFR(2021)2025, C(2021)2179, dotyczącymi obowiązku ustalenia precyzyjnych celów ochrony dla każdego obszaru Natura 2000, koniecznym stało się doprecyzowanie celów działań ochronnych wyznaczonych dla niniejszego obszaru. Zgodnie z ww. stanowiskiem Komisji Europejskiej funkcja celów ochrony polega na określeniu, jaki stan gatunków i typów siedlisk na danym obszarze należy osiągnąć, tak aby obszar ten mógł przyczynić się do osiągnięcia ogólnego celu, jakim jest właściwy stan ochrony tych gatunków i typów siedlisk (art. 2 ust. 2 dyrektywy siedliskowej) na poziomie krajowym, biogeograficznym lub europejskim. Zgodnie z wykładnią przedstawioną przez Komisję Europejską aby spełnić tę funkcję, cele ochrony muszą być:

- 1) indywidualnie określone dla danego obszaru, tj. ustalone na poziomie obszaru;
- 2) kompleksowe, tj. obejmujące wszystkie gatunki i typy siedlisk będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty na mocy dyrektywy siedliskowej, które występują w obszarze Natura 2000;
- 3) indywidualnie określone dla przedmiotu ochrony, tj. jasno wskazywać konkretny typ siedliska lub gatunek na danym obszarze;
- 4) indywidualnie określone pod kątem pożądanego stanu ochrony, tj. wyraźnie określające stan, jaki typ siedliska i gatunek na danym obszarze mają osiągnąć; pożądaný stan musi być:
 - a) ilościowy i mierzalny (cele ilościowe, które mogą być uzupełnione celami jakościowymi, takimi jak opis właściwego stanu siedliska lub struktury populacji), jak również raportowalny (umożliwiający monitorowanie);
 - b) realistyczny (uwzględniający rozsądne ramy czasowe i nakłady), spójny (umożliwiający zastosowanie takich samych atrybutów i wskaźników dla przedmiotów ochrony w różnych obszarach);
 - c) kompleksowy (atrybuty i cele powinny obejmować specyfikę danego przedmiotu ochrony i umożliwiać opisanie jego stanu ochrony jako właściwy lub niewłaściwy);
 - d) precyzyjne w odniesieniu do „utrzymania” lub „odtworzenia” stanu ochrony przedmiotu ochrony (odpowiedni poziom ambicji określający niezbędne środki ochrony);
 - e) odpowiadać ekologicznym wymaganiom dotyczącym typów siedlisk przyrodniczych wymienionych w załączniku I i gatunków wymienionych w załączniku II występujących na tych obszarach; odzwierciedlać znaczenie obszaru dla zachowania lub odtworzenia, we właściwym stanie ochrony, typów siedlisk i gatunków.

Opracowanie zmiany planu zadań ochronnych, w zakresie celów ochrony dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, wynika z konieczności zapewnienia warunków utrzymania i odtworzenia ich

właściwego stanu ochrony, z wyjątkiem sytuacji, gdy ze względów przyrodniczych jest niemożliwe lub nieuzasadnione polepszenie tego stanu. Cele działań ochronnych sporządzono na podstawie dostępnych materiałów przyrodniczych, w tym dokumentacji planu zadań ochronnych oraz ekspertyz przyrodniczych pn: „Raport z monitoringu derkacza i kulika wielkiego na obszarze Natura 2000 Bagno Całowanie PLB140011 w roku 2016” - Pracownia przyrodnicza K. Gaszewski, M. Jobda, K. Pietrasz, P. Szałański (2016 r.), „Monitoring derkacza *Crex crex* w OSO Bagno Całowanie PLB140011 w roku 2017” – A. Dmoch, M. Omelaniuk, J. Szczepanik, N. Knigawka RDOŚ w Warszawie (2017 r.), „Monitoring kulika wielkiego *Numenius arquata* i siedlisk derkacza *Crex crex* w OSO Bagno Całowanie PLB140011 w latach 2017-2018” - A. Dmoch, M. Omelaniuk, J. Szczepanik, N. Knigawka RDOŚ w Warszawie (2018r.), „Regulacja warunków hydrologicznych na obszarze Natura 2000 Bagno Całowanie...” - Klimkowska i inni (2014 r.). W związku z posiadanymi wynikami badań i planowanymi do wykonania badaniami, istnieje potrzeba aktualizacji danych Standardowego Formularza Danych (SDF).

Mając powyższe na uwadze zdefiniowano następujące cele ochrony:

Lp.	Gatunek	Parametr stanu ochrony	Cele działań ochronnych	Komentarz
1	A122 derkacz <i>Crex crex</i>	stan populacji	Utrzymanie liczebności populacji na poziomie minimum 15 odzywających się samców (stan niezadowalający – U1).	W 2016 r. stwierdzono łącznie 15 odzywających się samców derkacza, natomiast w 2017 r. stwierdzono 28-29 samców gatunku. Ptaki były rozmieszczone nierównomiernie i skupiskowo, koncentrując się na terenach o umiarkowanej wilgotności podłoża (nieprzesuszone łąki oraz łąki bez stojącej wody), a zarazem z dużym udziałem terenów użytkowanych kośnie. Największe skupiska zlokalizowano w rejonie Kobylej Góry na zachód od wsi Podbiel oraz między Sobieniami-Jeziorami a wsią Pogorzel. W porównaniu z 2016 r., kiedy to stwierdzono zaledwie 15 samców, wydaje się, że w kolejnych okresach monitoringowych liczebność wzrosła niemal dwukrotnie, choć miejsca koncentracji samców pozostały w zasadzie

		stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk łągowych i żerowiskowych (utrzymanie terenów otwartych łąk i pastwisk i ich ekstensywnego użytkowania, szczególnie w rejonie Kobylej Góry na zachód od wsi Podbiel oraz między Sobieniami-Jeziorami a wsią Pogorzela, na powierzchni 600 ha (stan niezadowolający – U1).	te same. Derkacz charakteryzuje się dość znacznymi fluktuacjami liczebności. Na jakość siedliska gatunku niewątpliwie wpływ mają zmiany w użytkowaniu rolnym, zmiany hydrologiczne, drapieżnictwo, intensywność operacji lotniczych (startów i lądowań) na lotnisku położonym na południowym skraju obszaru. Obok właściwego użytkowania, odpowiednie uwilgotnienie siedliska na Bagnie Całowanie ma kluczowe znaczenie zarówno dla występowania derkacza, jak i potencjalnie dla kulika. Oba gatunki różnią się nieco preferencjami w tym zakresie to jednak generalnie ptaki te unikają siedlisk zbyt przesuszonych jak i rozległych zalewisk, preferując umiarkowanie wilgotne, ekstensywnie użytkowane łąki. Obserwacje terenowe prowadzone w 2016 r. wskazywały na znaczne przesuszenie siedliska gatunków, jedynie miejscami powierzchnia była lekko wilgotna a w jednym miejscu podtopiona. Analizując wyniki ostatnich badań wydaje się, że stan populacji i siedliska należy ocenić jako niezadowolający (U1). W perspektywie obowiązywania planu zadań ochronnych (2024 r.), cel wydaje się możliwy do osiągnięcia, jednocześnie z uwagi na stan zachowania siedliska oraz uwarunkowania lokalne nie jest możliwa poprawa stanu ochrony przedmiotu ochrony w tym czasie. Nadmienić także należy, że w latach 2023-2025 planowane jest wykonanie badań monitoringowych oraz podjęcie prac związanych z aktualizacją dokumentu planistycznego. Projekt nowego aktu prawa miejscowego poddany zostanie procedurze wynikającej z obowiązujących przepisów prawa. Źródło danych: dokumentacja pzo (2014), ekspertyz przyrodniczych pn: „Raport z monitoringu derkacza i kulika wielkiego na obszarze Natura 2000 Bagno Całowanie PLB140011 w roku 2016” - Pracownia przyrodnicza K. Gaszewski, M. Jobda, K. Pietrasz, P. Szałański (2016 r.), „Monitoring derkacza <i>Crex crex</i> w OSO Bagno Całowanie PLB140011 w roku 2017” – A. Dmoch, M. Omelaniuk, J. Szczepanik, N. Knigawka RDOŚ w Warszawie (2017 r.), „Monitoring kulika wielkiego <i>Numenius arquata</i> i siedlisk derkacza <i>Crex crex</i> w OSO Bagno Całowanie PLB140011 w latach 2017-2018” - A. Dmoch, M. Omelaniuk, J. Szczepanik, N. Knigawka RDOŚ w Warszawie (2018r.), „Regulacja warunków hydrologicznych na obszarze Natura 2000 Bagno Całowanie...” - Klimkowska i inni (2014 r.).

2	A160 kulik wielki <i>Numenius arquata</i>	stan siedliska	Utrzymanie dogodnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych, w tym zachowanie naturalnego reżimu hydrologicznego, zapewniającego naturalne wezbrania i okresowe wylewy rzeki (w szczególności w granicach fragmentów gmin: Liw, Grębków i Mokobody), na powierzchni 600 ha (stan niezadowolający – U1).	W latach 2004-2007 na obszarze Bagna Całowanie liczebność gatunku szacowano na 2-4 pary. W roku 2008, kompleksowa inwentaryzacja wykazała już tylko 1 parę (Merecz, Sobociński 2009). Jednak już dane z monitoringu Towarzystwa Przyrodniczego „Bocian” wskazują na zanik tego gatunku. Kulika wielkiego nie stwierdzono na Bagnie Całowanie, ani w 2013, ani w 2014 roku (Żmichorski 2014). W 2016 r., pomimo trzech kontroli wykonanych w optymalnych terminach dla omawianego gatunku, nie został on stwierdzony. Tożsamy wynik badań otrzymano w 2017 r. Posiadane wyniki badań wskazują na brak obecności kulików na Bagnie Całowanie. Taka hipoteza jest wysoce prawdopodobna, jeśli weźmie się pod uwagę trend spadkowy krajowej populacji (Chodkiewicz i inni 2015) i brak lęgowych kulików wielkich na Bagnie Całowanie w ostatnich latach. W 2024 r. planowane są badania uzupełniające, które przesądzą o podjęciu działań zmierzających do usunięcia kulika wielkiego z listy przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. W perspektywie obowiązywania planu zadań ochronnych (2024 r.) cel wydaje się możliwy do osiągnięcia, jednocześnie z uwagi na stan zachowania siedliska oraz uwarunkowania lokalne nie jest możliwa poprawa stanu zachowania siedliska w tym czasie. Źródło danych: dokumentacja pzo (2014), ekspertyz przyrodniczych pn: „Raport z monitoringu derkacza i kulika wielkiego na obszarze Natura 2000 Bagno Całowanie PLB140011 w roku 2016” - Pracownia przyrodnicza K. Gaszewski, M. Jobda, K. Pietrasz, P. Szałański (2016 r.), „Monitoring derkacza <i>Crex crex</i> w OSO Bagno Całowanie PLB140011 w roku 2017” – A. Dmoch, M. Omelaniuk, J. Szczepanik, N. Knigawka RDOŚ w Warszawie (2017 r.), „Monitoring kulika wielkiego <i>Numenius arquata</i> i siedlisk derkacza <i>Crex crex</i> w OSO Bagno Całowanie PLB140011 w latach 2017-2018” - A. Dmoch, M. Omelaniuk, J. Szczepanik, N. Knigawka RDOŚ w Warszawie (2018r.), „Regulacja warunków hydrologicznych na obszarze Natura 2000 Bagno Całowanie...” - Klimkowska i inni (2014 r.).

Cele te, po ich przyjęciu, powinny być brane pod uwagę przez podmioty sprawujące nadzór nad obszarem Natura 2000 oraz w trakcie prowadzenia ocen wpływu programów i przedsięwzięć na obszar Natura 2000.

Zgodnie z art. 28 ust. 3 i 4 ustawy o ochronie przyrody, sporządzający projekt planu zadań ochronnych winien umożliwić zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, udział w pracach związanych ze sporządzaniem tego projektu, a także zapewnić możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu, na zasadach i w trybie określonym w art. 3 ust. 1 pkt 11 oraz art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, z późn. zm. - zwanej dalej „ustawą ooś”). Ponadto, w myśl art. 21 ust. 2 pkt 24 lit. a ustawy ooś, projekt planu zadań ochronnych zamieszcza się w publicznie dostępnych wykazach.

Zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190 - zwanej dalej „ustawą o wojewodzie”), projekt planu zadań ochronnych wymaga uzgodnienia z właściwym terytorialnie wojewodą.

Jak wspomniano, istotnym elementem procesu planistycznego są konsultacje społeczne. W ramach procedury opracowania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000, zgodnie z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34, poz. 186) oraz ww. przepisów prawa, w dniu w Biuletynie Informacji Publicznej i tablicach ogłoszeń Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Warszawie oraz jednostek samorządu terytorialnego na terenie których położony jest obszar Natura 2000, zamieszczono obwieszczenie o zamiarze przystąpienia, przystąpieniu i wyłożeniu projektu zarządzenia zmieniającego planu zadań ochronny do publicznego wglądu. Tego samego dnia obwieszczenie opublikowano także w prasie (.....). Tym samym, zainteresowanym osobom i podmiotom prowadzącym działalność w obrębie siedlisk przyrodniczych i siedlisk gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, umożliwiono zapoznanie się z dokumentem oraz złożenie uwag i wniosków do projektu planu zadań ochronnych przez okres 21 dni. W przewidzianym na składanie uwag i wniosków terminie, zgłoszono następujące uwagi:

Lp.	Imię i nazwisko / Nazwa instytucji bądź organizacji	Data wpływu do urzędu (dd.mm.rrrr)	Treść uwagi	Sposób rozpatrzenia	Uwagi

Na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy o wojewodzie, Wojewoda Mazowiecki pismem znak: z dnia r. uzgodnił projekt zarządzenia.

Ocena Skutków Regulacji (OSR)

1. Cel wprowadzenia zarządzenia.

Celem wprowadzenia zarządzenia jest wypełnienie delegacji ustawowej zawartej w art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, z późn. zm. - zwanej dalej „ustawą o ochronie przyrody”).

2. Podmioty, na które oddziałuje akt normatywny.

Projekt planu zadań ochronnych będzie oddziaływał:

- 1) na Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie;
- 2) na właścicieli terenu, na którym znajduje się obszar Natura 2000;
- 3) jako powszechnie obowiązujący akt prawa miejscowego na wszystkie podmioty, które znajdują się lub znajdują w zasięgu terytorialnym objętym jego regulacją;
- 4) na jednostki organizacyjne, których zasięg działania obejmuje teren obszaru Natura 2000.

3. Konsultacje.

Projekt zarządzenia jako akt prawa miejscowego podlega:

- 1) na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190) uzgodnieniu z Wojewodą Mazowieckim;
- 2) na podstawie art. 28 ust. 4 ustawy o ochronie przyrody, procedurze udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, z późn. zm., zwanej dalej „ustawą oos”), postępowaniu, którego przedmiotem jest sporządzenie projektu.

4. Wpływ regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa i budżet jednostek samorządu terytorialnego.

Wejście w życie przedmiotowego zarządzenia nie pociągnie za sobą skutków finansowych dla budżetu państwa.

5. Wpływ regulacji na rynek pracy.

Zapisy zawarte w projekcie zarządzenia będą miały umiarkowany wpływ na lokalny i regionalny rynek pracy. Konieczność realizacji zadań przyczyni się do zwiększenia zapotrzebowania na usługi z działów: „Badania naukowe i działalność rozwojowa” Polskiej Klasyfikacji Działalności, wprowadzonej Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. Nr 251, poz. 1885, z późn. zm.).

6. Wpływ regulacji na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Projektowana regulacja nie będzie miała wpływu na konkurencyjność wewnętrzną i zewnętrzną gospodarki.

7. Wpływ regulacji na sytuację i rozwój regionalny.

Projektowana regulacja nie ma wpływu na sytuację i rozwój regionalny.

8. Ocena pod względem zgodności z prawem Unii Europejskiej.

Regulacja przedmiotowego zarządzenia objęta jest prawem UE. Zarządzenie swym zakresem obejmuje teren objęty ochroną w ramach Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000 na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz. U. UE. L 20/7 z 26 stycznia 2010 r.), jako obszary specjalnej ochrony ptaków Bagno Całowanie PLB140011. Projekt zarządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.